

13033  
M. HEINAM



**EESTI SÜDAMES JA MULLAS**

+ EESTI KIRIK 1938 +

M. HEINAM / JUMALA RIIGI KÜLV

JUMALA RIIGI KÜLV

1911

M. HEINAM

# JUMALA RIIGI KÜLV

EESTI SÜDAMES JA MULLAS

I

TALVE LUMES JA HÄRMAS

0010:800  
8331

28946

ARHIIV



»EESTI KIRIKU« KIRJASTUS 1938

✓  
2.



A-13033

4938:01662  
ARHIIVKOGU

## Kohtamine.

Teie väravad! tõstke oma pead  
üles, ja teie igavesed ukсед, laske  
endid üles tõsta, et au kuningas võib  
sisse tulla. Taaveti laul 24, 7.

### 1. Vastuminejad.

Tasa helisevad kellad  
salajuttu jõuludest —  
neile kajas härma-hallad  
kostvad kuuse oksadest.

Hüüu kandvad lumehelbed  
kõrgelt külmand mullale,  
lumehelbed puhtad, valged  
loovad rahu jõulule.

Kellad hüüdvad: sõna toome  
lähenevaist jõuludest;  
hinge ust kus lahti näeme,  
heliseme kõigest väest  
patust, surma pimedusest,  
siin maailmas, kus on öö,  
mille võidab armastusest  
Jeesuses suur Isa töö.

Ja kui kuuleb seda juttu  
inimese süda ka,  
jätab patu, jätab nutu —  
heliseb kuldkandlena.

Kristuse tulemisajale pühendatud väikese raamatukese kaanel oli see pilt. Oma toas laua ääres istub vana õpetaja. Nagu näha, kirjutab ta midagi.

Sügavas mõttes on ta najatanud pea pahemale käele, parem on peatunud paberil.

Kirjutaja selja taha on aga lennanud ingliske, käes väike kannel. Selle on ta asetanud päris kirjutaja kõrva ligi. Ingli käsi mängib midagi kandlel.

Neid helisid on jäänud kuulutama oma töötoa vaikuses üksik mees. Õues aga sajab lund . . . ilusad valged helbekesed langevad akna taga . . .

Läbi akna kõige suurem ülemise ruudu on näha lapsukest mööda ratsutavat eesli seljas. Lapse ümber hõljub valgus, tema käsi hoiab väikest maakera, millesse kinnitatud rist.

Nähes seda pilti ja ise valmistudes jutluseks esimesel Kristuse tulemispühal tõusis südames soov — oh, saaksin ka mina kuulda neid taevalikke helisid, mis võivad tuua ja hingesse anda tõelist Kristuse tulemise rõõmu.

Ilma taeva rõõmuta ei alga uus armuaasta, jõulude poole minev õnnis ettevalmistuse aeg.

Saaksin seda kuulda, kostaksid taevahelid hingesse, siis näeb ta seda, kes küll kord tuli, aga ikka veel tuleb oma armu ja õnnistusega ja on tulemas oma viimse, ülima elutäiusega, millele meie loodame nii õndsalt.

Astuks meie igaihe selja taha taeva saadik, Isanda ingel ja helistaks südame kõrva ääres oma taevaliku käega Jumala armu töotuste ja nende täitumise kannelt nii, et meie seda kuulama jääksime, kõik muu unustaksime, siis tunneksime juba tema tulemise õnistavat lähedust.

Aega, millesse oleme astunud, palistab kuuseoksist pärg ta külge kinnitatud nelja küünlaga.

Neli valgust... nad süütuvad üksteise järele ja paistavad meile ootajaile, kes tahavad vastu minna tulijale.

Oled sa üldse juba kuulatanud?... Ainult neile, kes tahavad, püüavad, oskavad kuulatada, kostab kõrvu, ei, südamesse tulija lähenev samm.

Keset seda aega, mida piirab nüüd kuuseokstest pärg, seisab Petlemma sõim.

Suursündmustel eraldatakse kutsutud külalistele eri paik, kus nad võivad asetseda, kõike kõige paremini näha ja kuulda.

Kristuse tulemisaeg on ka paik kõigile kutsutud külalistele. Kutseteks ja loaks minna sinna valmistatud paigale on Jumala armu kutsumine: „Tulge ja laske ka endile sündida lunastaja Jeesus, kes on Kristus!“ Igaüks oma elu vajaduste ja hädade, patu ja viletsuse, surma ja igavese õndsuse jaoks.

Paljud on kutsutud, kõik on kutsutud, vähesed võtavad kutse vastu. Mitte kõik ei pääse sinna Jumala armust piiratud pinnale — see on püha paik. Sinna võib minna, kelle süda on kutsumise halastuses pühitsetud, s.o. Kristusele kuuluvaks saanud.

Maale ja maailmale on Jumal, ta Looja, pannud piirid ja rajad. Merel ja jõgedel on kaldad. See või-

maldab elu ja hoiab maailmale alles edenemise ja arenemise võimalusi.

Nõnda on Jumal pannud aluse ka sellele paigale, kuhu jälle ruttavad tema armust kutsutud ja kes on end lasknud kutsuda. Selle paiga alus on sinna rajatud, kus elab Jumala arm ja armastus. Sinna lähevd ja seal asuvad kogu kalli Kristuse tulemisaja ja vaatavad Jumala armu pühadusse jõulupühade ajal kõik, kellel süda, hing ja käed, mõtted, usk ja teod on ilma süüta.

See peab saama õnne Issanda käest ja armuandeid oma õnnistuse Jumala käest.

Selle põlve rahvas! Kuidas on lugu meiega?

Meie peame ju olema ootajad, kuulatajad, igatse-des vastu minema tulijale. Meie kuulmine täna — saagu see palveks, meie südame mõtted — pühitsuseks, meie jõuluootus igatsuseks Õnnistegija järele, kellela meie elu on Jumalata ja Jumalale võõras ja kaugel.

Jumal tahab aga lunastada meid kõigest meie ülekohtust.

## 2. Tulija.

Välja vaadates läbi kiriku avarate akende näeme ainult talveehtes puid ja lumekuuega kattunud loodust. Vaatame läbi nende kiriku akende, mis mitte õue, vaid igavikku suunatud, siis paistab silmi tulija. See üksik mees seal mõtetes, millesse heliseb taeva armu sõnum, näeb vaimus mööduvat tema aknast seda, kes tuleb tasane ja alandlik, kelle käsi hoiab juba oma nõtruses maailma. Maailma kohale asetab ta risti armu ja õnnistuse märgina, elu märgina surmaski. Kuna see maailm on kujutatud nii väikesena, et lapse kätte koguni mahub, ütleb see meile: sinu maailma,

sinu südame maailma peab tulija oma kätte saama, et selle kohale asetada püha ristimärk, õndsas taeva võti.

Kes on see, kes tuleb? Mitte ainult nõder, jõuetu laps, kellele inimene võib hällilaulu laulda, vaid Jehoova, tugev ja vägev Jehoova. Vägede Jehoova on see au kuningas. Vägev on tema võitluses patu ja kurjuse võimu vastu. Ka meie sees ja meie üle peab see võim murtama ja võidetama täiesti.

### 3. Kohtamispaik.

Poola vabariigi presidendi Eestit külastamisel võis raadio kaudu kuulda selle suursündmuse käiku. Pea pidi silmapiirile ilmuma külaline. Kõik oli valmis vastuvõtuks. Sadamas maabumise sillale oli püstitatud uhke ja kõrge elavatest lilledest auvärav. Sõnumisaatja aga kurtis just selle värava kohta — „ikka veel koputatakse ja seatakse selle auvärava kallal, nagu ei oleks võinud ta varem juba valmis olla.

Ei tea, kas see on omane meile eestlastele ikka jääda viimase peale ettevalmistustega ja seadmistega?“

Ei tea, millega seda hilinemist vabandada, kas ehk sellega, et elavad lilled ei püsi kaua värsketena ja ilusatena, vaid nad närtsivad kiiresti?

Miks kurta — „nii hilja!“

Miks ei ole sina, süda, veel valmis? Ei ole valmiski alust, mille külge saaks kinnitada suure tulija vastuvõtu ehted ja ilu!

Teie väravad! tõstke oma pead üles, ja teie igavesed ukсед, laske endid üles tõsta, et au kuningas võib sisse tulla !

Igaviku ukсед — taeva küljes, oh, nad on seda hüüdu kord kuulnud. Inimese süda, sa teed mida?

## Jahutamise ajad.

Seepärast parandage meelt ja pöörake ümber, et teie patud võiksid saada ära kustutatud, nõnda et jahutamise ajad tuleksid Issanda palgest.

Apostlite teod 3, 19.

Nüüd paneme käed vaikselt risti . . .

süda süttigu põues põlema,  
sest kuulda on sõnum vägevasti:  
Kristus tulla tahab sull', ilmamaa!

Need päevad toovad uuesti sulle,  
oh, kannatuste küllane aeg,  
nõuandja ja päästja abitule,  
kes hädas ju kaotanud kõik.

Et kadugu ära kõik mure,  
mure südame otsatust süüst,  
ta tahab tulla sinugi juurde,  
suur Jumal oma Poja sees tõest'.

Ära viha iga üksiku hingest,  
anna andeks kohe, nüüd kõigile —  
meile lähenemas Jumala kätest  
suur halastav arm kõikjale.

Ära, ära sinu mure meeleline  
ainult maise ja kaduva eest —  
ju paistab tärkav võsukene  
taeva püha elu pinna seest.

Meie vana kiriku laes on kolm luuki. Suvel soojaga avatakse nad, et jahtuks paremini palvekoda. Nad on kõrgel palvetajate peade kohal, mis siis imet, kui ka need, kes sageli kirikusse tulevad, seda tähele ei pane — on nad avatud või mitte.

Kolmainus Jumal on aga meie hingedele jahutuse valmistaja, läkitaja, teostaja.

Talvel on need luugid kiriku laes hoolega suletud. Küllaltki külm on kirik, et eemale hoida paljusid selle välise külmusega. Sisemine külmus hoiab aga eemal nii suvel kui talvel veel suuremaid hulki — eluõhk on tardumas surmaks.

Kodus avatakse jahutuseks küll suvel, küll talvel uksi ja aknaid. Kodus, seal avanevad südamed jahutuseks vihas ja kurjuses, ja kui suurem osa südamesse kuhjunud kurjusest on leidnud säärase väljapääsu, siis alles kõneleb inimene jälle loomulikult, ja tema kogu olemine muutub selleks, mida nimetatakse — harilik.

Harilike päevade veeremise rada käivad needki ajad enne jõule. Tähendab see sulle midagi, kui ütlen: „Aga see on ometi Kristuse tulemisaeg!“

Aeg, mis tahab tuua juba nüüd jahutust, mitte umbsesse tupp ja kirikusse, vaid lämbuvale hingele tema kurjuses ja patu süüs.

Tuleb aeg, tahab nende sõnade kuulutaja ütelda ka meile, millal hing inimestel kipub otse kinni jääma. Kas ei ole neid maailmas?

„Kui ta siis mulle enam midagi ei saa ütelda!“ nõnda rõõmustas keegi mees selle üle, kui tal õnnestus oma abikaasat nii kaugele vihastada, et viimane enam ei olnud võimeline viha pärast ainustki sõna ütlema.

Ja kui Jumal viib meid nii kaugele meie pattude tundmise teel, et meil hing tahab kinni jääda selgunud süü rohkuse pärast, siis sa näed, missugused leegid tõusevad põletades sinu südamest. Kes kustutab need ja toob jahutust sinu hingele!

Kes siis enam ei vaidle ega vabanda, vaid vaikib

põnevas ootuses — kuuleb ka, et arm ja andestus ja õigeksmõistmine on ainult Jumala käes.

Kes vaatab aina valguse poole, millega armastatakse jõulusid ja tema eelset aega kujutada — ära ole ainult kõrge taevatee käija pilvede vahel, seal võid sa ära eksida all maa peal valitseva hämaruse tõttu, nagu see õnnetu hukkunud lendur, kes udusse kadunud kodulinna tulukesi ei võinud näha oma kõrgel teel. Miks ei muutu inimeste elades Kristuse tulemisajad kodu tulukese lähenevaks vilkumiseks, nii te hing saab kosutust Issanda palgest, mis on pöördunud nende poole eluks ja armuks? Sellepärast, et ei parandata meelt, ei pöörduta õigele teele ja elule Jumala tahtmise järele.

Ei jõuta sellele äratundmisele, et patud lämmatavad hinge elu Jumalale. Teadmata enesele on juba surnud sinu hing ja sa võid istuda ja kuulda vaikse hardumusega kõike, mis siingi sünnib Jumala nimel, Jeesuse — Jumala palge jahutusest. Jeesusest olete juba enne kuulnud, kuulge nüüd teda ennast.

Teie ootate... oodates olete võib-olla vanaks jäänud. Mis nüüd? Mõne aja eest oli kuulda sõnumit pruudist, kes oodanud oma peigmeest seitsmekümnenda eluaastani.

Noormees oli palunud ta kätt, aga et seal paigas oli kombeks mitte kohe „ja“, vaid „ei“ ütelda, siis oli peigmees oma teed läinud, sest ta oli selle vastuse otustavaks pidanud. Pruut aga käis päevast päeva raudteejaama rongile vastu oodates, kas ta tuleb?

Maailmas paistab kombeks olevat Jumala armu katsele panna — eks näe, kui kaua see kestab?

„Veel mitte!“ on enamiku inimeste otsus, olgu avalik, olgu salajane — kuuldes Jumala armu end neile vastu sirutavat.

Noored, tahate teie käia sama rada, mida tallanud vanemad?

Enamuses vist küll! Siis täitub see sõna, mille ütles keegi noorest, armetust, haigest tütarlapselt, keda tuli kodus haigevoodil leeriõnnistamisega õnnistada ja armulauale võtta — „sa olid ikka pikk tütarlaps, aga nüüd oled nii kokku vajunud!“

Kuri selgrootiisikus oli selle põhjuseks.

Surmaks ei ole väline varisemine, vaid usu elu kokkukuivamine hinges.

Kuhu jääb siis aga Jeesus Kristus, keda Jumal on läkitanud?

Siis minge, võtke rist maha meie kirikutornist, milleks ta veel seal, kui ei ole tema alla kogunemas inimesi, kellele seesama ristikandja on õnnistus ja jahutus, see on — uus elu, rahu ja rõõm Pühas Vaimus.

Noored ja vanad, ärgu saagu tõeks meie kohta:

Kuis oli õnn nii ligi,

et juba käsi mul teda pea hoidis,

ja nüüd näen ometi —

see arvamus pettis mind vägagi.

Tahan sinu, siia kirikusse tulija ja siit lahkuja, tähelepanu veel millelegi juhtida, mis on vaikseks jutluseks iga kord igauhele, tema külalisele ja temast möödujale.

Silmi tõstes altarile näed sa ristilöödu kujutust — seal on jahutus sinu hingele, kui patud teda vae-vavad. Tema, ristilöödu, on sulle lähem igal ajal, igal pool: „ma saadan kosutust teie hingedele!“ ütleb ta ise.

Õues sellesama ristilöödu pildi kohal kõrgemal on kiriku seinale kinnitatud kaks käsulauda. Nende kohal päikese kiirte vihk.

Seal on see kõrge elu ülesanne — jahutust leid-

nud hingega õndsas armastuses Jumala ja ligimese vastu käsutegijaks saada — usuteos leida rõõmu ja õnne. Kuidas kosutab see elu!

Selleks avitab igaiht, kes usku nõuab, usus elab, sama Jeesus, kelle tulemisaega mälestame ja üle elame ikka veel.

Nüüd on vaja silmi üles tõsta. Ristilöödud nähakse ikka, aga nii kõrgele pilku tõsta, et käsulauad silma paistavad, selleks peab teadma, et nad seal on, ja tahtma neid näha. Tahad sa?

Ristilöödud vaadelda — jah, seda võib, aga temast seletatud käsus elada, kes soovib selles jahutust leida oma kodus, oma rahva hulgas?

Kirikus on pika pinkide rea külge kinnitatud nõndanimetatud „vaestelaadikene“.

Armastaja käsi ja süda panevad sinna oma andeid. Inimese süda on võrdne sellele vaestelaadikesele, ja Kristuse tulemisajal tahab Jumal iseäranis sinna lasta langeda õnnistuse jahutuse andeid.

Võta vastu, mida sulle täna pakutakse, hoi a hoolega seda — sinu elu ja õndsus on see!

## Teise sõnadest isiklikule elamusele.

Johannes tunnistas temast, hüüdis ja ütles: „Seesinane oli, kellest mina olen ütelnud — kes pärast mind tuleb, see on enne mind olnud, sest tema oli enne kui mina.“ Joh. ev. 1, 15.

Ja ta ütles suure häälega: „Kartke Jumalat ja andke au temale, sest tema kohtu tund on tulnud, ja kummardage teda, kes on teinud taeva ja maa ja mere ja vee allikad.“ (Joh. ilm. 14, 7).

Valjusti tulid need sõnad mehe suust, kes mõne aja eest astus minust mööda Tallinna turul. Paljastatud peaga, nagu kirikus, astus ta rahva seas edasi ja hüüdis neid sõnu turul liikuva rahvahulga sekka.

Mitmed seisatasid (seisatasin ka mina) ja vaatasid tagant järele sellele imelikule mehele.

See oli omapärane läkitustöö rahvahulkade seas.

Pärast kuulsin kelleltki ametivennalt, et teda olevat mõningatel pealekaebustel kohtu alla antud ja kinni mõistetud.

Oma vangistuse aega kasutanud ta Jumala armu kuulutuseks teistele kambrikaaslastele, enamikus langenud kurjategijaile.

See omapärane hüüd keset turuelu sundis mõndagi peatuma, mõndagi kohkuma, pahanduma ja kaebama, et see rahu, milles tänaval ja turgu mööda liigutud, oli rikutud.

Evangeeliumi kirjutaja jünger Johannes oli kuulnud ristija Johannest hüüdvat ja nõnda tunnistavat: „Seesinane oli, kellest mina olen ütelnud!“

Oma elule võib jünger tagasi vaadata, seal minevikus kuuleb ta hüüdu. Just, nagu mulle meenus see hüüd vana kodulinna turult.

Meenub sinule, kes elad usuelu ja kannad kogemusi Kristusest hinges, midagi selle sõna juures?

Seal oli jünger kuulnud teise tunnistust, nüüd tunnistas ja elas ta ise selles Kristuses.

Silmi ja kõrvu puudutab nüüd see tunnistus — teda loetakse, kuuldakse — mis saab sellest?

Kes pärast mind tuleb, see on enne mind olnud, sest tema oli enne kui mina!

Jälgi nüüd mõne aja iseennast. Tema ja mina!

Mida loetakse ja kuulatakse, on teise tunnistus, on vaja aga välja jõuda isiklikule elamusele ja tunnis-tusele.

Aidaku Jumal siin kõiki! Tema ja mina! Tõusku kaks vastaspoolt nähtavalt vaimusilmade ette.

Pöörame vaid ümber — mina ja tema. See on meile lähem ja arusaadavam. Väike laps ei võta sõna „mina“ kohe suhu. Esiteks tarvitab ta enda kohta mõnd teist sõna, siis tuleb vanadelt etteüteldud ja kor-rata kästud sõna „mina“ ta suhu ja jääb sinna; jääb nii kindlalt ja paendumatult sinna iga sammu ja teo juures: „ma ei taha! — ma tahan!“

Et see nõnda on, selles ilmneb meie isekus ja enesearmastus. Siin sarnanevad ristiinimesed suurele hooplejale, kes ainult „minatab“ ja nõnda eneses kan-gelast kiidab.

Kahju, et selle „mina ja tema“ juures on meil tegemist igaveste tõdedega, õndsuse ja hukkumisega, mitte aga lobisemise ja naljategemisega.

Et „mina“ meil on see esimene sõna, selles pei-tubki meie patt. Pärast mind tuleb tema, aga ta oli enne mind. Pole vaja minna otsima maailma algust, jätkub küll isikliku elu east. Ta, Jeesus, oli enne, kui „mind“ — seda isekat ja enesearmastuses suurusta-vat inimest veel ei olnud; kui oli olemas ainult nõder laps.

Seal tuli aga „mina“ — ja maailm ja ta kurjus võtsid võimust, ja tema, Jeesus, sai elus teise, kol-manda, kümnenda järgu suuruseks, kellega viimati üldse ei arvestata.

Need ei ole targutused, vaja ainult pilku heita elule — pea leiad sealt, et see nõnda on, praegu ja ka juba varem.

Muutus peab tulema selle juures, kes ei taha seista Jumala hukkamõistmise all.

Niisugune sõna tülitab ja rikub rahu, millega mõtled kõiki teid käia, ka kiriku ja usu teed. Tema, Issand ja Õnnistegija, peab esimeseks suuruseks saama iga ristiinimese elus.

Tema küllusest võtta armu armu pärast — on elu ja õndsus.

Inimesed põlgavad armu ja peavad seda alaväärtuslikuks, sest nad vihkavad Jumalat oma südame põhjas. Kui sa armu põlgad, ütlen sulle, sa vihkad Jumalat.

Tee sellest järeldus!

Johannes kuulis seda ristija Johannese tunnistust uuesti oma kõrvus helisemas, kui ta kirjutas selle evangeliumi.

Nüüd tuli temal endal kuulutada ja kirjutada. Ta oli näinud seda, kes pärast tulnud, oma elus esimeseks saavat.

Teisiti pole see nüüdki kõigi juures, kes Kristuses elavaks saanud ja saavad, ja kelle elu sellest peale on Issanda tunnistamine.

Jumala arm ja tõeline truudus on Jeesuse läbi meile osaks saanud ja on saadaval igas koguduses tema rahvale.

Jumalast on see tunnistus ja äratundmine Jeesuse Kristuse läbi tulnud.

Teda meie küll ei näe —  
armastame siiski...  
Võtad vastu tema väe,  
siis teed sina hästi!

## Ingel, Issanda tempel ja sina.

Vaata, ma läkitan oma ingli, ja tema peab mu palge eel teed valmistama; ja pea tuleb oma templi juurde Issand, keda teie otsite, ja seaduse ingel, keda teie tahate; vaata, ta tuleb, ütleb vägede Jehoova.

Malakia 3, 1—4.

Vaata! Kes nõnda teisele ütleb, saab tingimata vastuseks küsimuse: „kuhu?“ Kui ta kõneldes ei ole juba appi võtnud käe või mõne teisel viisil juhtinud kõnetatava tähelepanu soovitud suunas.

Juba neljandat pühapäeva on suund võetud jõulu poole.

Seda ütelist tuleb aga täiendada: sinna poole, millest on saanud jõulud maailma, s.o. Jumala teo poole meile inimestele ja inimeste keskel.

Kullakirjast tähistavast tunnevad inimesed maast madalast. Kes jälgib kauem kui ainult juhusliku pilguga tähtedega ehitud taevaalaotust, näeb seal alalist liikuvust ja muutumist, olgu kaugete, siiski nii armsate tähtede asendis.

Ühed kalduvad ikka lääne poole ja teised, tõustes sügavusest, kerkivad järjest kõrgemale.

Üks täht jääb selles liikuvuses muutmatult oma kohale — meie vana põhjanael.

Vaata, kui nüüd kordan seda esimest Pühakirja sõna, siis vaatame mõlemad ühte kohta — igavese elava Jumala poole, kelle ümber kõik see aegade, pühade ja nende ettevalmistuse liikuvus ja muutuvus voogab ja mõõnab.

Vaata, ta läkitab oma ingli! Ma ei näe teda ega tema inglit! Neid leidub, kes nõnda kinnitavad.

Lastele määratud pildil mõnel jõuluaegsel laulu-  
lehel, seal olen ma näinud inglikujutust, aga ta ei ole  
mulle kuski ega kunagi vastu tulnud.

Ei ole ma inglit näinud, on's veel vaeva väärt  
oodates vaadata, sest Issand tuleb?

Kas pole see kõik asjata silmade väsitamine ja  
viimati mõne viirastuse nägemine piinatud pilgust?

Nagu inimene pimeduses ja hämaruses aralt ringi  
hakkab vaatama ja temale paistab, nagu liiguksid puud  
ja põõsad, nagu tuleks keegi vastu — ja ometi ei ole  
kedagi.

Kui nüüd ütlen: „vaata“, siis ei ole see ingel mõni  
taevaliste seast, kes öö valgeks teeb; vaid lihtsa ehtena  
ühendades kalliskive üheks säravaks koguks, kuuled  
sa Vana Seaduse prohvetit Malakiat sulle seletavat  
nii, et sa oma teadvuses võid näha seda ingliti muutu-  
vat lihaks ja vereks, inimeseks, nagu sa seda endas  
näed, lihtsas prohveti koredas kuues seal Juuda kõrbes.

See ingel, Jumala sõnumik, on ammu tulnud, ta  
on maailmale oma ülesande täitnud — Issandale Jee-  
susele valmistas ta tee uue templi juurde, inimese  
südamel juurde.

Aga ingel, Jumala sõnumik, peab tulema ja meiegi  
ajal valmistama teed Issanda tulemiseks. Nii kaua,  
kui Issand läkitab oma sõnumikke, on ta veel ise tu-  
lemas. Kes on saanud sinu suhtes selle ülesande Juma-  
lalt, seda ma ei tea ütelda.

Nimi ei ole ka tähtis.

Prohvet Malakia kohta arvatakse ka — ei tea, kas  
see ta päris nimi olnud? Kas ei ole ta nimi, mis tähen-  
dab „Jumala sõnumik“, muud midagi kui nimi, mil-  
lesse peidetud Jumala ülesanne, olla Jumala sõnu-  
mikuks igäihele, kes kokku puutub tema kuulutusega.

Nimed, mida kannavad inimesed, on kõik maised ja maisetest inimestest neile antud. Jumala sõnumik olla, on elu tegu ise, mitte nimi, mille tähendus võib kaugel olla sisust.

Ei ole ka tähtis, kes see on nime poolest, kelle suust kuuldakse seda „vaata!“, vaid nõnda kuulda, et ise hakatakse nägema seda, mida kinnitavad kuulutajad ka sulle Jumala sõnast.

Nii kaua, kui Jumala sõnumikke tulemas, minemas, seatakse ja valmistatakse teed; tuleb ta ise, on valmistamisel lõpp. Siis, kas täiesti valmistatutena või ainult poolikult? Kuid seda viimast ei tunne Issand.

Hulga aega on käidud kirikus. Just väravate juurest viis laiem sõtkutud koht kuni tornialuse ukseni, kaks kitsamat rada hargnesid väravatest otsa- ja käärkambri usteni.

Ei olnud selle peateel ega neil radadel sirgust ega selget äärt — nii kuidas käidud, nõnda olid rajad.

Nad ei olnud sirged selle lühikese maa peal, vaid mitu väikest kalduvust ja looka leidus seal.

Sel aastal lõigati aga kirikuesisele platsile teed . . .

Kuidas ütleb kirikulise suu nüüd? „Kogu kirikuesisel on teine välimus ja ilme!“

Sa oled juba nii mitu aastat või sel aastal läbi käinud kõikidest Kristuse tulemisaja jumalateenistustest.

Kus on see koht, milles on muutunud sirgemaks sinu tee ja otsekohesemaks sinu olemine?

See peab sündima välises ja sisemises elus, sest Issand tahab nende peale kohut mõista ja ilmutada oma otsust.

Viimasel õhtusel jumalateenistusel just enne ko-

guduse õnnistamist jumalateenistuse lõpus läksid kiriku aknad vastu suurt teed altari kohal nii heledalt valgeks oma paksu härma katte all.

Mitu palvetajat vaatasid sinna poole. Akendele oli langenud mõne mööduva sõiduki tulede valgus.

Nõnda on see ikka, kui inimene hakkab vaatama — ootama, suur oli see valgus, nii suur, et küünalde valgus kirikus kolletades kokku sulas.

Ootamata tuleb Issand oma templi juurde. Ära seda unusta!

Selle templi juurde, mis ehitati peale Paabeli vangipõlve, tuli Jeesus — laps ja mees.

Ainult varemehed on temast alles. Otsi sedasama Issandat, seda Uue Seaduse vahemeest, kelles arm on uueks õiguseks. Tahad sa, et ta tuleb? Kannatad sa tema tulemist?

Lugesin, kuidas teatud hinnalist aparaati töökojas lastakse kolm korda kõige raskusega maha kukkuda, siis alles, kui midagi pole järele andnud ega katki läinud, saadetakse töökojast välja omale peremeest otsima.

Kannatad sa tema palet, sest ingel käib ta palge eel? Palge-paiste on juba kohus. Meeleparanduses elad sa seda üle, kuivõrd headuse ja kurjuse võim sulle lähemale astub või sinust kaugeneb.

Peale sarnase eelduse saab ka jumalateenistus teiseks nii kirikus kui mujal elus.

Kirikus, kodus ja kõikjal — igal pool ühtlaselt pead sa Jumalat teenima oma elu temale andes, s.o. temale elades; mitte sellele või teisele, vaid temale.

Sellega elad sa ka kõigile ja saad ise hüüdjaks hääleks — Jumala sõnumikuks, kelle peale osutatakse

ja kelle mõjul avanevad suud ja silmad — tunnistama:  
vaadake... ja nägema — Issanda inglid käivad ta  
palge ees.

Kas küsid ka sina:  
kus on valmistatud tee,  
millal võiks õndsalt minna  
olles tööriist temale?

## Õnnis saladus.

Ja kõikide teades suur on see ju-  
malakartuse salaasi; Jumal on ava-  
likuks saanud lihas, õigeks mõistetud  
vaimus, nähtud inglitest, kuulutatud  
paganate seas, usutud maailmas, üles  
võetud auga. 1. Tim. r. 3, 16.

Aeg käis oma rada —  
jõuluõhtu sai . .  
See sull' jälle, süda,  
sõna armust tõi,  
mis nii suur ja kõrge  
kui on taevas, maa,  
mille väel on kerge  
sindki õnnista'  
nii, et usus leiad  
Õnnistegija,  
tema poole hoiad  
kuni elad sa;  
uue maa ja taeva  
püha pärandust  
omad kandes vaeva,  
maist ka madalust.

Jõuluõhtu ajal  
mõtles sellele:  
seal Petlemma rajal  
arm on kõigile.

Paradiisis (nii jutustab vana lugu) seisis elupuu kõrval noor värske kuusk. Nad olid mõlemad suured sõbrad. Sügavat kurbust tundis kuusk, kui peale esimeste inimeste languse puud ümber istutati paradiisist maailma aeda, ja ta pidi lahkuma elupuust. Paljutähendavalt lausus elupuu lahkumisel oma noorele sõbrale: „Küll sinu käsi käib maa peal hästi, pärast poole pead sa veel erilist õnne üle elama . . . ela hästi!“

Puud kasvasid edasi maises rohuaias, kuid oma ilu ei suutnud nad alal hoida kogu aasta — sügisel nad kolletusid ja imetlesid iga kord, et kuusele jäi ta haljas okkaline kuub.

Kuid nad pidid veel suuremat üle elama.

Aastatuhanded olid sammunud üle maailmamaa. Kuused ootasid oma õnne. Vanad puud kõnelesid sellest noortele, ja nõnda varjasid nad metsas oma õnnist saladust teiste puude eest.

Jõudis jälle maine öö . . . Ta oli valgem kui teised endised. Vana auväärt kuusk nägi, kuidas taevast avanes ja inglite hulk sealt maa peale tuli. Ta kuulis selgesti nende laulu: „Au olgu Jumalale kõrges, rahu maa peal ja inimestest hea meel!“

Vana kuusk vaatas ikka veel avanenud taevasse, nagu ootaks ta sealt veel mõnd iseäralist õnne . . . Seal tuli üks inglitest tema juurde ja ütles: „Kas sa siis ei tea, et sel ööl on sündinud Õnnistegija? Mida ootad sa veel?“

Siis aimas kuusk, et see pidi olema inimlastele eriline õnn, ja et ka tema õnn pidi sellega seoses olema.

Nõnda see ka oli.

Kui hiljem jälle jõudis jõuluöö, viidi metsast suuri ja väikesi kuuski, neid ehti ja küünlad kinnitati nende okste külge.

Nad võisid olla tunnistajad sellest valgusest, mis kord taevast tulnud pimedale maailmamaale. Nüüd oli täitunud kuuse õnnis saladus.

Jumalakartuse salaasi!.. nõnda kuulukse jõuluõhtul, millal jõulukuused on tuppa ja kirikusse toodud ja nende särasse vaatavad tuhanded silmad.

Need silmad ootavad nagu ikka veel midagi.

Sinna oleks nagu kirjutatud — meie ootame seda suurt õnne, millest aimdus südames, mida vanad kannavad oma põues ja jutustavad sellest noortele. See on suur õnne ootus, mis paisutab inimese põue, kui ta elab maailmas, kuni ta sünnib siia, elab rõõmus ja raskustes oma päevi, kuni ta viimse raske ohkega silmad suleb.

Inimesed ootavad ikka heledamat sära jõuluküünaldest, ikka kaunimalt ehitud kuuski ja ikka rõõmsamat rahvast nende ümber.

Aga põlema ei ole jäänud seni ükski kuusk ja haljad oksad on muutunud kuivanud raagudeks.

Vanaks on saanud need, kes kord lastena jõulusid oodanud ja jõuluõhtul laste kombel hõisanud; mõnelgi on suu vargsi õhanud — ma ei jõua enam! Ja ometi ootavad nad.

Maine, inimlik jõuluöö ei ole enam ammu salaasi. Ta on püha kõikide inimlikkude, seega ka patu viisidega — millest vabastama on just tulnud Önnistegija — Jeesus.

Jumala õnnis salaasi on temas. „Mida ootad sa veel?“ nõnda üteldakse sulle, maist õnne ja rõõmu

ootaja süda. Sulle on Õnnistegija sündinud, kes on Isand Kristus, ja sa leiad tema Petlemmast sõimekesest.

See on sinu õnnega, igaviku keeles — õndsusega tihedas seoses.

Selle sinu kuusega, mille sa tuppä toonud; selle sinu rõõmuga, mida ta juures tunnud; selle sinu omaste hulgaga, mis sinu ümber koguneb; selle sinu armastusega, mis sinu südant soendab; nende sinu annetega, millega tahad rõõmustada teisi.

Ta on samuti kõige lähemas seoses sinu raskustega, sinu üksildusega — sa mahajäetud, kellel enam kedagi ei ole siin maa peal. Ta on nii lähedases seoses sinu kannatustega, sa haige oma asemel, millest ehk enam ilmaski ei saa tõusta; nii lähedas seoses sinu haua ja surmatunniga, sa surelik inimene. Mida ootad sa veel? Oh, saaks see püha aimdus ja arusaamine meie kõikide elus paisteks, mis nõnda sinna särab, nagu jõuluöö, esimene püha jõuluöö taevane valgus karjastele keset öö pimedust!

Minu elu ja Petlemma sündmus on nii lahutamata teineteisega seotud, nagu elu minus ja süda mu põues — võta süda sealt, ja ma olen surnud.

See on suur Jumala õndsuse salaasi, mida tema tahab ka mulle anda. Siin maa peal on mul Jumala armust küll. Teda on nii rohkesti ja külluses minu ihu ja hinge jaoks olemas, kui mina aga teda vastu võtan, kui ma teda lasen endale aga jagada.

Kuule nüüd, süda ja hing, sulle kuulutatakse! Kas sa ei tea, et Õnnistegija on sündinud? Mida ootad sa veel?

Miks ei usu sa jõuluöö Jumala armu saladusesse ja sellesse, kelle palgele on taeva paistega kirjutatud — see on Jumala Poeg!

Sa vaatad ju ikka veel sinna, kus kord taevas avanenud, aga seal on praegu õhtuvarjud ja pika talveöö tiivad end laiali laotanud.

Nende inimestena, nagu meie praegu oleme ka jõuluõhtu valgustatud kirikus, kellel on pattu ja süüd, sellepärast ka muret ja kurbust — meie ei oota siin maa peal enam midagi; sest, keda meile nii väga vaja — päästja, kes meid õndsaks ja õigeks teeb Jumalas, ta on meil olemas.

Jeesust Kristust vastu võtta, temaga oma jõulusid pühitseda, temaga oma tervet elu ja surma pühitseda, see on ristiinimese elutöö, mis temal teha, nõudes Jumala armu ja õnnistust.

Aga kui meie oleme ka täiesti lunastatud ja pühitsetud jõululapsest Kristusest Jeesusest, ootame meie küll seda, et taevas kord avaneb ja võtab maailma ja tema täiuse oma rüppe. Siin on ainult Jumal ja tema õndsus. Siin on üks olemine, kus elab Jumala au ja tema õndsad ka.

Seni aga?

Jõuluaja raamatukesest on see pilt. Väike kuusk ei seisa maa peal, vaid taevas.

Kuuse all hõljumas ilusad pilved, ja pilvede all säravad tähed.

Kuusel põleb kummalgi pool neli küünalt. Kuuse keskel on söimes väike lapsuke ja tema taga paistab päike.

Selle lapse ees põlvitab noormees; oma reisikepi ja pauna on ta pannud samasse maha — ta palvetab.

Sinu südames seisku seni jõuluaja lapsekese ase; reisikepi paneme ühes reisipaunaga sinna kõrvale, sel-

lega ka kõik, mis teekäija südant täidab, langeme põlvili ja palume alati.

Nõnda selgub ühest aust teise Jumala suur ja õnnis salaasi.

## Jumala and.

Sest teie olete armust õndsaks saanud usu läbi, ja seda ei mitte teie käest; Jumala and on see.

Ef. r. 2, 8.

„Rahu maa peal!“ Seda kuuldes  
ikka vangutataks pead,  
sest maailma sõjakoldes  
tulekeeled leegivad.

„Jumalal' au kõrges olgu!“  
Kus see maa peal teostund?  
Ei ta tõusta suuda nagu  
udu, mis jääks tarretund.

„Olgu heameel inimlastest!“  
Nemad aga salgavad  
tõde armust, lunastusest  
ja, et nemad hukkuvad.

Jõulusõnum, rõõmuhüüe  
võõraks jäänud rahvastel',  
ikka rohkem tärkab püüe  
lämmata' see kurjusel.

Palju küll veel sõnu tehaks',  
vähe väge nende sees,  
jõuluarm on võõraks kehaks  
rahvas saanud tardudes.

„Rahu maa peal!“ siiski tõde:  
jõuluanne kõikidel',  
kes sealt leidnud — vend või õde,  
Lunastaja enesel'.

„Jumalal' au ilmub kõrgest!“  
samuti seal usu väest,  
armastusest, mis nii julgest  
elab, sureb Jeesusest.

Nendest inimestest Issand  
ütleb: minu lapsed nad,  
ja maailmgi, kui ka mässand  
nende vastu, seda näed.

Jumala sõna kuulutustund oli lõppenud. Kuulutus oli olnud samast armust, mis tänagi Jeesuses Kristuses püha ja suur.

Rahvas valgus laiali. Käärkambrisse astus keegi noor naisterahvas. Ilmse rahutusega ruttas ta õpetaja juurde ja küsis ilma pikema jututa: „Kas usute teie seda kõik, mida praegu tunnistasite?“

Nendest sõnadest sai kahekõne, veel enam südame kõne Issandaga ja elutee, kus leiti Jeesus, kellele sõim olnud asemeks siin maailmas — Petlemmas.

See kahekõne ei ole meile, et meie ei oleks kallil jõulupühal ainult uudishimulised kirikulised, vaid inimesed, kes usust pärinud õndsuse, milles oleme nii kindlad, et ükski seda ei saa meilt võtta.

Kas usud sa seda, mis jõuluajal kuulutatakse?

Meie oleme selle lihtsa Piibli tunnistusega Jumala riigi tera ja kandvaima koha juures.

Siin on sulle kõik, või sinul ei ole midagi sellest Jumala andest, õigusest ja õnnistusest.

Kas usud sa seda, et Jeesus Kristus on maailma tulnud patuseid õndsaks tegema?

Ka selles, kuidas saabuvad pühad, peab Jumal, maailma Isa, iga kord omapärase jutluse neile, kes valmistuvad pühadele ja peavad jõulupühi.

Sel aastal valmistusime samuti nagu muudelgi aastatel jõulupühi ootama ja neid vastu võtma. Pühad ei tulnud nõnda nagu taheti. Siin põhjamaa looduses oleme harjunud nägema jõuluajal talve lume, külma ja tasase reeteega.

Need on harjumuseks saanud asjad. Harjumused võivad aga jõulupühadest teha seda, mida nad ei ole.

Jumal peab jutlust ja näitab sel aastal: jõulude arm ja õnnistus ei ole kõik see väline, ei ole vana komme ja harjumus.

Jõulu rõõm ja arm on hoopis midagi muud ja uut, nii uut, et süda kokkub ja hõiskab, kui ta selle juurde pääseb.

Jõulupühad ei ole väline valmistamine ja selle suure töö, mitmeti pahanduse, rahutuse, kärsituse vili, milles inimesed ära väsivad ja on vaevatud.

Jõulu arm ja õnnistus on vara, mis kasvab inimese sisemusest ja selle kaudu ka antakse usust.

Just enne jõulusid sain kirja. Üksik on see süda ja elu, kust need read välja kasvasid jõlueelsel ajal.

„Ma ei tea,“ nii seisis kirjas, „kus ma oma jõulud mööda saadan? Vist küll oma kodus ja üksinda!“ Siin sündis see suur muudatus, nagu selle toovad ikka jõulud, mitte kalendri päevad, vaid Jumala tegu inimese juures.

Kirja read ja toon murdus. Vist murdus küll süda, mille käsi oli sulge hoides värisenud.

Üksilduse suurest vaikusest, omadest lahusolemisest ilmusid paberile sõnad: „Ma ei ole üksinda — jõululaps on minu juures!“

See on jõulu esimene rõõm ja kindel jõud, millele kodu ja süda ei kõigu. Teine on palve: „Ma tahan paluda, et tema mu juurde jääks ja mina võiksin tema juurde jääda, kuni ma elan!“

Kes temaga on, kus on siis veel maad millelegi muule, kui elule?

Teine jõulu õnnistus ja palve selles — alati olla temaga, kes lapsena Petlemmas siia maailma tulnud.

Meenugu, et siis oli öö ja pimedus. Väike hulgate karjaseid oma karjade juures pidi midagi endas kandma, et armu juurde juhataki, sest ega muidu poleks ingel neile ilmunud.

Igatsust ja soovi ja palvet armu pärast, mis maailmale uue pale annab ja elutee kätte toob.

Karjased ei kahelnud selle juures, mis taevast neile kui Jumala tegu teada anti.

Usud sina seda? Siin omad kõike õnne ja rahu jõulupühade ajal.

Kes kannab seda südames, et selles on Jumala arm ja halastus inimkonnale, see leiab jõulukuulutusest mitte mõnd vana vaga juttu, vaid tänapäeva elu tõelisuse.

Mida kannad hinges sel tunnil? Ööd või päeva, vaikset rahu või muret, valu, rahutust?

Sulle on need üksikud katkendid kirjast lähemad, kes oled viimaste hulgast. Aga sulle näib jõuluvalgus ka kõige kaugemal olevat.

Jumala and, Jumala and — korda seda, et mitte unustada — sa tohid rõõmu leida, usust õnnistust ja Kristuse sündimist sinuski.

## Veel üks jõulujutt, taevast jutustud.

Ja sõna sai lihaks, ja võttis kui  
ühes majas meie seas elada, ja meie  
nägime tema au, kui Isast ainusün-  
dinud Poja au, täis armu ja tõtt.

Joh. ev, 1, 14—18.

Oh püha kallis Jeesuke,  
su sündimise päev on see,  
seepärast kõige ilma peal  
on täna lastel heameel!

Edasi ta ei jõudnud, muu oli ta unustanud. Nõnda lõpeb jõululugu vaesest poisist, kes nii väga tahtis jõulupuud näha. Kodus temal jõulupuud ei olnud. Külmast ja viletsast riietusest hoolimata läks ta tänavale, et seal mõne akna taga seista ja näha küünalde tuledes säravat jõulupuud.

Kui kaugele ulatub sinus, lugeja, mitte mälestuste rida jõuludest, vaid see suur rõõm, mida oled kuulnud evangelist Johannese tunnistusest?

Sealt hoovab soojust ja valgust, nagu jõuluajal süüdatud ja ehitud jõulupuust seal kodus ja siin kirikus.

Just sel ajal, kui kuuse küljes süüdatakse küünlad, on kõikide silmad pöördud tema poole. Jälgitakse hooliga, et mõni küünal ei jääks süütamata.

Jõulupuud oma põlevate küünaldega on tingimata kõikide silmade tähelepanu keskkohaks — ta on ju jõulupuud, ta ümber laulab rõõmsalt suu!

Olgu, et mõni vahest pilgu kõrvale poetab mure mälestusega, olgu et mõni muu asi tõmbab pilgu mujale, aga jälle pöörduvad silmad tagasi ja vaatavad ja vaatavad . . .

Kus on see imepuu, see haljas, see valguse puu sinul praegu?

Näen, kuidas mõtted lendavad oma nägematut teed ja peatuvad seal, kuhu jäänud jõuluõhtust ja esimesest pühast armas haljas külaline, kus sa teda ehtinud ja tema valguses ta juures istunud.

Ja sõna sai lihaks, ja võttis kui ühes majas meie seas elada, ja meie nägime tema au, kui Isast ainusündinu au, täis armu ja tõtt.

Siin on alles õige, päris taevalik jõulurõõm ja jõuluvalgus.

Mis on temast sinus veel järele jäänud? Meie eneste pärast küsigem seda küsimust.

„Kui ühes majas“, selle kirjasõna kohta on ka kunstnik pildi joonistanud. Pilt kujutab kõrget mitmekordset maja, kui lagunenu on ta. Lagunenud müüri kõrge nuki külge on veel kinnitatud silt tähtedega A ja O. Päris all on laut, seal on sündinud jõululaps ja Maarja on temaga. Maja õuel on ilus uus kaev. Keegi vana mees on sealt kaevust vett võtnud oma kruusisse.

Läbi lahtise värava on näha ilus kitsas tee, mis viib keset kaunist aeda asetseva maja juurde.

„Kui ühes majas“ — see maailma hoone on lagunenud ja lagunemine jätkub — siia maailma on Õnnistegija sündinud. Tema läbi on viha ja patu läbi purustatud Jumala maailmas olemas Jumala arm ja halastus.

On lagunenud maja pilt maailmast, võib vana mees õue peal olla pildiks vananejast inimkonnast siin maa peal, kuid see inimkond on saanud Jumala armu uue kaevu juurde ja sealt võib ta võtta armu armu pärast.

Uks taevase Isa igavese kodu poole ei ole suletud — ta on lahti, kodu paistab, tee on näha, kuidas ta sinna poole kitsalt, kuid kindlasti lookleb. Seda kõike sellepärast, et Jumala Poeg, tõsine Jumal tõsisest Jumalast on inimeseks saanud.

Inimeses Jeesuses on näha olnud Jumala au, mida võib omada ainult ainusündinud Poeg, kellel ainuüksi see omapärane osadus on Isaga, meie Jumalaga.

„Meie nägime“, see tunnistuse sõna tahab sind ja mind samuti nende õndsate hulka arvata, kellest juba nii paljud on ära käinud tee kuni Isa koduni.

Meie tohime olla neile järele ruttajad, ammutades armu armu pärast Jumala taevasest küllusest siin maa peal.

Jeesuses on inimkonnale selgunud, kes on Jumal ja mida tema tahab. Jeesuses „Isa süles“, kus ta praegu on, on lunastus täie väe ja ulatuse omanud.

Sulle just suure elu küsimusega jõuluajal, kes sa ei saa nagu teised muretult lendledes pealiskaudselt läbi minna armuajast.

Eks sa kuule — Jumala nõu on pattude andeksandmise ja lunastuse poole sihitud.

Sellest Jumala südamest on küll kuulutanud prohvetid, kuid Jeesus on Jumala südame mõtted teostanud.

Käsulauad anti rahva kätte Moosese kätest, muud midagi ei olnud neil kätel anda.

Arm ja truudus Jumalast tulles täidavad Jeesuse isiku läbi ja läbi. Kes oli Jumal Jeesusele ja maailmale, seda on Jeesus kuulutanud ja teostanud armu ja truuduse läbi.

Sellepärast, et on jõuluaeg, peavad kõikide kokkutulnud koguduste silmad pöördud olema selle tunnistuse poole ja selle poole, kes Jumala on andnud.

Ristija Johannes nägi prohvetina seda teist suuremat, kes temast mööda jõuab ja kõik selle teostab, millele ristija Johannes oli ainult tee tasandaja inimeste südames.

Jõuluõhtu ja esimene püha on juba selja taha jäänud, käes on teine püha.

Eks ole Jeesus-lapsuke, Jeesus-inimene lihas, need on olnud, neid ei ole enam, Isa Poeg täis armu ja tõtt on ikka seesama Isa süles.

Selle juurde jääge. Sõnas ja teos on ta meile Jumala ära seletanud, — tema isik on selgunud ja tahe ilmunud: See on arm ja truudus, et inimene võiks õndsaks saada.

## Kaks vanakest tunnistavad Jeesusest.

Issand, nüüd lased sina oma sulase rahus ära minna oma sõna järele, sest mu silmad on sinu õnnistust näinud, mis sina oled valmistanud kõige rahva nähes, valguseks, paganaid valgustama, ja oma Iisraeli rahva auks.

Luuka ev. 2, 25—38.

„Kui tema veel tugevam oli, laulsin ma talle,“ nõnda ütleb üks neist kahest vanakesest, keda toon siia Siimeoni ja Hanna kõrvale meie eneste päevilt.

„Nüüd on ta nii jõuetu, et ei suuda enam istuda ja ma ei suuda temale ka laulda enam,“ nõnda jätkus jutt. „Najata minule,“ rääkis sama suu viletsale, vaikse kutse peale ootajale — saaks siit maailmast ära minna.

Need mõlemad vanakesed kerkisid mu silmade ette,

kui selle evangeeliumi sündmuse juures käisin Jeesuslapsukese radadel.

Vanu jõluaegseid laule kanname vanavarana endas. Laste jõlupuul võis näha, kuidas lapsed ise ette ruttasid tuntud jõululaulude laulmisel, enne kui suutsin sõnu ette ütelda.

Mida tõid möödunud jõulupühad sinu südame soovidele ja mõtetele, mis puudub veel, milles pole sa rahul, mis on see midagi, mis puudub — või saad sa ise seda selgemini väljendada?

Täna kohtasid sa kaht ootajat. Nad leidsid ja pühitsesid päris jõulusid. Mis sellest, et eluiga oli nii kaugele jõudnud, nad said jõulusid näha ja võisid neid pühitseda.

Sama vajab iga ristiniimene, sest ilma sarnase jõulupühata siin maa peal ei või keegi loota midagi suuremat ja õndsamat igavikus.

Siimeon — see nimi tähendab „kuulda võtmine“, „see, keda on kuulnud“. Ootus, mida kuuldi, elab nõnda siis siin.

Kas oled juba kellelegi ütelnud, mis on sinu suur ootus, millesse kõik teised kokku sulavad, nagu vaha piisad, tinaraasukesed sulades?

Missuguse kuju omab sinu ootus?

Iisraeli rõõmu ootas Siimeon.

Jumal, südamete tundja ja nägija pidi see olnud olema, kes seda ootust oli kuulnud, kellele oli räägitud sellest õigel jumalakartlikul viisil.

Ta elas Jeruusalemmas, kus seisis tempel ja kuhu voolas palveliste hulk.

Tule ka sina sinna. Olid sa jõuluajal seal, tule jälle, võta Issanda enda elav sõna ja mine süvene temasse:

sellel hingab Püha Vaim ja kes palub, peab ka saama Vaimu väge näha enese juures.

Mitte enne surma näha, kui tuleb Issand Kristus.

Jõuluõhtul palusime eespalves hädaliste eest. Mõlemad — noor ja vana — olid võitlemas surmaga.

Vana vaevles läbi jõuluöö esimese püha hommi-kuni, siis lahkus ta. Ei avanud ta enam oma silmi ega ei kõnelnud kellegagi, sest ta oli kaotanud võimed kuulda ja kuulutada sellest ristirahva rõõmusõnumist: Issand Kristus on tulnud.

Noorem kannataja on aga kaotanud oma vaimse selguse — öö katab seda. Jumala vaim juhib ja tõmbab inimest Önnistegija poole.

Vanake seal templis tundis ta teiste seast ära, võttis ta sülle ja kiitis Jumalat.

Kui keegi on Kristust näinud, kõike armu ja õnnistust sealt leidnud, mis võib veel takistuseks olla, et õhtule jõudes igatsetakse siit ära minna.

Ära minna sealt, kus sõna alles Jumalat kuulutab, kus nõder inimese vaim oodanud, eksinud, kahjatsenud, pöördunud ja üles tõusnud.

Kui õnnistus silmade ees seisnud, siis teab maine süda, missugused need silmad on. Kahju seda lasta minna, milles on võinud särada silmad. Keegi ei saa eitada, et jõulupühad on olnud. Kes usus sinna tulnud, need on võtnud ja hoidnud seda jõulutaevast oma kätel. See on valgus paganaile ja au Jumala rahvale.

Sellega austab Jumal sind, inimene, et võid seda lapsukest kanda usus nagu kätel ja võid teda näidata sellega, mida sa elad, teiste sõnadega — mida tema on sinust teinud.

See äratab alati imestust.

Mida Jeesus-lapse vanemad kuulnud ja teadnud lapsest, seda kuulevad nad nüüd endale kuulutatavat. Sarnase vastastiku kuulutuse ja kuulmise läbi kasvab usk „usust usku“, nagu seda ütleb Paulus.

Kristust näha annab selguse näha veel kaugemale.

Mitte üksi sinul ei ole temaga tegemist, vaid ka teistel — langemise ja ülestõusmise märgiks on tema ja tema vastu räägitakse.

Mõõgana võib see hingest läbi tungida, sest sinu enda südamete mõtlemised peavad avalikuks saama.

Kristus tahab meid viia sinna, välja sellest kahesusgusest olemisest — mida meist nähakse ja mis meie oleme.

Täielik selgus ja otsekohesus sõnas ja teos sinu ja ligimese vahel.

Kaks vanakest saadavad meid jõulupühadest vastu vanale aastale, mille viimane õhtu ju ligi.

Täna on enamik vanu inimesi veel tulnud kirikusse, noortele nagu ei oleks sellest pühapäevast midagi.

Ometi ei saa ükski jõulusid pidada ega siit maise jõulupüha juurest ehk nende pühade keskelt lahkuda, kelle elu lõpp ei ole nii rõõmus nägemiseks, täitumises ja palves, nagu Siimeonil.

Hanna on teile õeks, vanad ja nooremad õed Kristuses, meie Issandas.

Rääkige teie kõigile, kes lunastust ootavad praegu samuti kui tol ajal; kutsuge neid ja ütelge: tulge Jeruusalemma, rahupaika, selle juurde, kes jõuluõöl selle õndsas pinna on valmistanud keset maailma viletsust.

Sellest, mis otsa saab, ja sellest, mis  
jäab! Usk selles kõiges vaid  
Jumalat näeb.

Otsekui isa laste peale halastab,  
nõnda halastab Jehoova nende peale,  
kes teda kardavad.

Sest ta teab meie sündimist, see on  
tema meeles, et meie põrm oleme.

Taav. 1. 103, 13—22.

Vana aasta õhtul  
kirik rahvast täis,  
mis on südames sul,  
et jalg siia käis?  
Mis sa toonud kaasa  
pakil põuega —  
pane maha tasa  
vaikse palvega!  
Olgu see siis rõõmust  
särav elu and,  
või see kallim kõigest,  
mis aeg ära kan'd  
nii et üksi kurvalt  
sina maha jäid;  
koormatuna rängalt  
kummargil nüüd käid?  
Viimsed aasta tunnid,  
mis jäänd järele,  
nendes Isa annid  
veelgi kõigile —  
sõnas, sakramendis  
nii kui alati

seal, kes neid kord andis  
ligi sullegi!

Meie läheme öösse . .

Selle öö viimast tundi oodatakse.

Vana aasta õhtu muutub ööks.

Mõned õhtu tundidest vedame siin.

Kes elab, võtab vastu uue aasta esimese tunni —  
seda aga öös.

Just see ütleb arvamatuile küsimustele — kuhu?  
nii selgel keelel: öösse!

Kuhu viib iga aasta, mille kohta ütleme — ta on  
vana, iga uus arvestuse järele ajas? Ei mujale kui  
öösse.

Oma venna surivoodi ääres seisis koguduse ja koo-  
lipõllu tegelane.

Lahkuja viimased sõnad olid vennale rasked ja  
kurvad.

Suriija ei olnud uskunud oma elupäevad ei Juma-  
lasse ega tema riigisse. Nüüd surmatunnil lausus ta:  
„Kui kahju, et ma ei ole oma elupäevad uskunud.  
Oleks ma uskunud, siis võiksin ma nüüd loota, minul  
ei ole enam midagi loota! . . .“

Vana aasta tõsidusest haaratud süda, keda ei ole  
toonud siia ainult soov saada mõni kalender pihku pis-  
tetud, ka teile sellise meelega hüüan ma — see uue aasta  
päevade näitaja teie käes ütleb nii selgel keelel, kuhu  
meil minna: vana ei näita teed uues ja tema arvud ei  
ühtu.

Usk ja uskmatu meel ei ühtu kuidagi moodi sinus.

Kes usule on välja jõudnud, näeb, kui vääriti ja  
võõriti on alanud ja lõppenud tema aastad.

Vana aasta õhtu küsib usu järele. Usuga minnakse  
samuti öösse nagu teised, kuid usul on kõiges selles,

mis kaob ja mis jääb, kindel eesmärk, tee ja tahtmine, mis iial ei lase minna teadmatusesse ega tundmatusesse, vaid aitab vääramatult jõuda sellele lähemale, kes ja mis keegi õieti on.

Usk tunnistab vana aasta õhtul jälle üht mõistatust, milles ei ole keerdkäike ega kavalust: „Otsekui isa laste peale halastab, nõnda halastab Jehoova nende peale, kes teda kardavad.“

Jumal teab meie sündimist, see on tema meeles, et meie põrm oleme.

Teaksime meie seda ja peaksime seda meeles paremini!

Jumal teab, et põrmust võib ainult põrmu saada ja mis lihast on sündinud, on liha: saab jälle mullaks, millest ta võetud.

Ometi see, mida Jumal teab, ja mida meie nagu teada ei tahaks (sellega ühtlasi ka teda mitte tunnustades), ei keela teda oma teid ja nõusid mööda inimesi juhtimast, kus ta päevad sarnanevad rohu lühikesele eale.

Asegi ei tunne teda enam... selle tõsise ja valusa tundega südames vaatan samas ühele ja teisele poole — ase ja paik ja isik on kadunud.

Ta oli vaid üks kord.

Oleks nagu unenägu,  
mille ees nüüd seisatad:  
eluga väikest, pikka  
ometi sa seletad.

Ühe aasta eest, mis oli  
siis veel alles üheskoos,  
küünaldel kui põles tuli,  
aasta möödud lendates.

Vähe muudab, palju muudab  
elus juba aasta üks —  
ühele ta seda suudab,  
et läeb kinni hauauks.  
Kümne aasta eest kuis oli,  
see nii ammu õieti!  
Sinna nagu küünla tuli  
ei saa valgust andagi.  
Kahekümne aasta jooksul,  
mis kõik tuli, oli, läks —  
lapsest inimeseks saanud,  
küpsemal läind halliks juuks.  
Aastakümneid kolme võttes,  
neljat kümmet arvates,  
viiekümneis — mis on mõttes?  
kuuekümneis — vanus käes.  
Kes nii palju aastakümneid  
armuajas ära käind,  
vaadeldes neid rohkeid andeid  
tähele kas panna võind:  
kämblalaiuseks nad saavad,  
nagu oleks eile see —  
rõõmud, mured, valud, haavad  
— osutavad ülesse!

Siit algame jälle oma sammumist edasi vana aasta silmapilkudega. Siin on üks, kes tunneb unustatud aset ja mäletab ununenud nime — ja selle kandjagi vastu võtab.

Usu ja lase ennast armastada seal, kus kõik näiliselt kaob öösse kui otsatusse hauda.

Siis sa ehitad ühe hoone kallal, mille küljes küll on aastate arvud ta ehitusest, kuid ta alusmüür ja

viimane harjatipp säravad mitte maises valguses, vaid  
Püha Jumala igavese riigi omas.

Hing — kiida Issandat!

Siis näikse — ta valitseb ka sinus vana aasta õhtul.

## A ja O on Issand Jeesus, sinuga ta ise astus uue aasta teedele.

Mina olen A ning O, Algu ning  
Ots, esimene ning viimne.

Joh. ilm. 22, 13—14.

Uue aasta esimene päev ja algus  
olgu elu Issandas!

Seda palusin, kui päeva valgus  
teed kirikusse juhatas.

Häälikutest üksikutest  
tahan algul õppida,

viimati ka kokku nendest  
elu-armu lugeda;

oma usu nõrgas kirjas  
võita vaimust selgumist  
sellest, et ta kokku korjas,

mis saand mulle armulist  
annet, õnnistust ja õigust  
kuni tänaseni ju,

ja, kui uue aasta algust  
nimetab mul oma suu,

jälle kinnitab — ma olen  
esimene, viimseks ka

sinu juurde jään ja tulen,  
kui sa usud, truuna.

Jumala laps algab oma elutarkuse õppimist samuti üksikute tähtedega, nagu inimlaps. Pilt sööbub kõige paremini mällu ja aitab seda kinni hoida, mida tahtakse kaasa anda eluajaks.

Ikka enam rõhutatakse emakeelt. Ta vabanegu kõigest orjameelsusest ja armetusest — niisugune märkus sattus silmi mulle alles hiljuti.

Saagu emakeelt õppides lastesse istutatud ühtlasi ka vaim ja meelsus, nagu ta omane vabale rahvale.

Jumala rahval on ka üks emakeel. See on Jeesuse Kristuse rahvas, „kelle südames usk põleb ja kellel kaljuks Jeesus Krist.“

Eemalejääjaid on sellepärast, et neile on veel võõras Jumala riigi keel — mõistetakse ainult katkendeid, suurem osa jääb arusaamatuks.

Uue aasta hommikul püüdkem kõnelda oma emakeelt, s.o. usukeelt ristikogudusena.

Kõnelgem sellest ka selgesti, mis meid kannab ja katab, kui läheme vastu uuele aastale, kus kõik ta päevad veel ees ja käes ainult üksikud tunnid.

Aabitsas, laste alglugemikus, on tähtede juurde asetatud pilte. Halvakspanevalt lükkavad endast eemale suuremad selle esimese õpperaamatu.

Meie kirikutes on samuti kirja juurde asetatud pilte, et selgemini ja sügavamini sööbuks südame meelepidamisesse kõik see kõige olulisem sinu usukeelest, sinu vaimuliku ema — ristikoguduse keelest.

Tihti on A tähe juurde kujutatud aken. Sealt voolab valgust, sealt kaudu vaatad sa kirikust õue.

Kirikus on aknad eriti suured ja avarad, et palvetajad võiksid oma lauluraamatust lugeda ja kaasa laulda kogudusega, mitte aga tummalt üksinda enese ette olla.

Kui sulle, vabale rahvale, kelle Jeesus Kristus on vabaks teinud kõigest patust, surmast ja kurjuse väest, uue aasta hommikul kiri kinnitab: Mina olen A, siis tahab ta sulle ütelda nõnda, et sa seda iial ei unustaks — Jeesus on Issand ja kõige algus.

Tema läbi ja temale on Jumal maailma loonud.

Vaata välja aknast — sama kiriku ja iga teine aken tuletagu sulle meelde: mis muidu mõistatuseks jääb ja kus muidu kõik teaduse oletused ära eksida võivad — Jeesus Kristus oli see sõna, milles Jumal maailma lõi.

Tahad sa seda uskuda, suudad sa seda uskuda?

Millisel kindlal pinnal võid sa siis seista uue aasta saabumisel.

See maailm on Jumala maailm, see aasta — tema oma.

Kas mõistame meie üksteist? Palume Jumalat, et tema annaks meile ühise usukeele, ristirahva emakeele täit mõistmist, siis ei tule arusaamatute sõnade kordamist karta.

Lapsepõlves koolieas teadsin eksamil nimetada üht võõrkeelset raske kirjutusviisiga sõna. Seda sõna kuuldes küsis õpetaja minult: aga mida tähendab see sõna? Ma vaikisin, sest sõna tähendus oli mulle tundmata.

Nüüd hiljuti, kui möödunud juba aastakümneid, kuulsin sama sõna ja sinna juurde nimetati kohe tema tähendus. Nii kaua aja järele alles teadsin selle ühe sõna mõistet.

Jumal kõige algus Jeesuse Kristuse läbi, see teadmine usus ei nõrgesta inimest — see on tugevus.

Täht O asetseb meie eesti keele tähestiku keskel.

„Keset selle elu sees — üks surm on meil ikka!“ nõnda algab üks meie kiriku lauludest.

Et surm inimese elu lõpetab, seda ei salga ka Jumala eitajad.

Möödunud aastal on jälle suur hulk surema pidanud.

Täna hommikul puhkavad laps ja vanake ühes kodus kõrvuti oma puusärkides.

Surmas ei ole inimese suurusest muud järgi jäänud, kui ainult põrm.

Ristirahva emakeeles on ka siin Jumal Jeesuses Kristuses.

Millise rõõmuga tohib usklik süda asuda teele — ülespoole.

Kes oli viimane, keda kohtasid eile õhtul, olgu kirikuteel — pimeduses siit koju?

Kes oli see esimene, keda kohtasid täna hommikul siia tulles?

Oli see tema — sinu Issand ja Jumal? Siis oled sa õnnistatud inimene, sest Jumala tahtmisega piiratud elukorras peitub ka õnnistus.

Uus aasta viib tema teedel sinna, kus on elupuu siin maa peal — Jeesuse kui eluandja ja eluande juurde.

Paradiisis ei tohtinud peale pattulangemise inimene enam elupuud puudutada ja tema vilja maitsta, sest muidu oleks temasse sattunud kurjus, igavese kestvuse omanud ja inimest ei oleks olnud enam võimalik lunastada — ta oleks saatanlikuks saanud.

Nüüd on olemas elupuu Jeesus Kristus, patune võib ta juurde minna, sest seal on kahekülgne õnnistus olemas: ta kaotab patu ja annab uue elu.

Väravaist sisse minna!

Astu läbi kiriku ukse.

„Väravaist läbi Jumala linna,“ ütleb meile: mine läbi maa peale rajatud ja Jumala Vaimust ja annetest saanud ristikoguduse eluavalduste tema riiki.

Nii tohid sa minna.

See tee ei ole suletud veel.

Ometi on uue aasta hommikul palju põhjust lasta endale meelde tuletada seda, et sa ei jääks välja seisma.

Võta, loe selleks sama Ilmutuse raamatu 22. peatüki muudki salmid, eriti neid, mis piiravad su loetud kohta. Jumala sõna tõsiduse ja hoiatuse paremaks meelespidamiseks lõpus veel see lugu.

Kui 1915. aastal liitlaste väed Dardanellidesse tungisid, sai üks suur inglise lahinglaev raskesti vigastada ja vesi hakkas tungima laeva sisemusse.

Laeva komandöri käsul suleti selle laeva osa ees kaitseseinad.

Veel oli all laevaruumis 15—18 meest. Nad ruttasid küll üles, kuid seinad olid juba tee sulgenud.

Kõik koputamine ja hüüded ei aidanud — nad pidid . . . viimase sõna ütled sa ise.

## Kaks jõuluteed.

Kus on see sündinud Juuda rahva kuningas? Sest meie oleme tema tähte näinud hommikumaal ja oleme tulnud teda kummardama.

Matt. ev. 2, 1—12.

Palju tähti särab taevasinas,  
siis kui kaob pilvekate nende eest . . .  
Kas on saanud üks neist sinu rinnas  
sõnumiks sealt taeva kõrgustest?

Vaatame ju vahest nende poole  
maiselt, kirjult, kärsitumalt eluteelt,  
kuid see pilk veel senini ei ole  
paljuil valgustanud taeva kirjadega meelt.  
Kolmekuninga päev õndsast leidmisröömust  
toob veel viimati nii kalli sõnumi  
Jumala nii suurest armuannist,  
valmistatud ammu, ammu juba kõigile.  
Pühade ju möödudes kas sa ei taha  
olla samuti siin nende seast,  
kes on leidnud, võinud silmagagi näha  
Jumala suurt armu kantud taevast, maast.

Ta on halvatud juba pikki aastaid. Jumala arm  
andis nii palju kannatajale tagasi, et võis vaevu-vaevu  
kepi najal komberdada. Siis tuli hädalisele suur soov  
kord veel koidutähte näha. „Pühapäeva hommikul  
vara,“ nii jutustas ta, „kui veel teised kõik magasid,  
tõusin ma üles ja läksin tasa toast õue. Küll oli raske,  
küll kulus palju aega, aga viimati jõudsin ometi künka  
otsa samas kodu juures üle tee . . . Oh, kui ilus oli see  
hommik ta vaikuses kõikjal, kuis säras koidutäht . . .  
Õndsalt oma Jumalaga kõneldes istusin ma seal, kuni  
päike tõusis . . . Mu abikaas tuli mind juba otsima . . .  
ta oli mures minu pärast . . . ma võisin talle ütelda: kas  
sa seda kõike näed?“

Kolmekuninga päev asetab inimesi sündinud tõe-  
olu ette: Jumala armunõu on täitunud kindlal ajaloo-  
lisel silmapilgul, kindlates maisetes raamides, Jumala  
tegu äratub alati tähelepanu. Ta haarab kaugusesse,  
on maailma ulatuselise tähendusega.

Ei tähenda, et ollakse vaenulised ja ükskõiksed  
ta ümbruses.

Maailmas vaatavad palju silmi taeva poole, oodates Issanda märguandmist.

Jumal annab märku nõnda, et ka need, kes pole tema ilmutuste seletajad ja suured tundjad, ometi võivad mõista ja leida õnnistust, mis on valmistatud kogu maailmale.

Hommiku pool on inimkonna häll ja temas ka langemise paik. Eks ole hommiku pool meie ajal ärkamas suured rahvad.

Võib-olla on selles tarkade loos kujutatud valgete rahvaste surmakäik, kes teavad nii palju Jumala sõnast ja on rahul oma kirikutega. Ometi sünnib Issand ja Õnnistegija samas suurlinna külje all väikeses tähtsuseta pesakeses. Endaga rahul olles, kõike teades ei tunta vajadust minna ja otsida Issandat.

Tema on tulnud... teised lähevad, ristiinimesed ise ei lähe. Tardunud on usk surnud kirjatäheks.

„Ma pean siis teiseks inimeseks saama!“

„Mulle teda vaja ei ole“ — sõna olnud koguduse tegelaselt ja liikmelt.

Olemise kohta inimeses, kes arvab end usus käivat sellegi peale vaatamata, ütles hiljuti keegi armas ususüda: „Kuradi käes kinni!“

Niisugune olukord ristirahva hulgas on kurja kuulutav.

Kristuse vastane ilmutab aktiivsust, elutu ja loid on aga see hulk, kes arvab enda nii teadliku olevat kõiges. Kohutav on Kristuse vastasus seal, kus ilmalik võim leiab endale kehastunud Kristuse vastase juhiks, sest seal on käsutada ja kasutada kõik maise võimu võtted ja võimalused.

Kavalus ja silmakiri on olnud relvadeks.

Tundke vaimusid ära, hüüab apostel. Täht näitab. Kes on hakanud Kristust ootama ja otsima, sellele antakse tähti, mis temale teed juhatavad.

Kes on Kristuse tähte tähele pannud, see näeb — ta ilmub ikka jälle: alanduse, patu, vaeva ja ärkamise tunne, rõõmutedmine abist.

Kes tahab nüüd Kristust näha, sellele paistab see täht: sõnas ja sakramendis.

Kes ei lähe sinna poole, see ei leia ka teda.

Nimi Jeesus koosneb kuuest tähest. Täna on kuues päev alanud aastal. Täht tegi neid rõõmsaks — jõulurõõm jääb.

Sinna kotta läksid nad.

Laps Maarja süles. Siin maa peal on ta nõdruses leida.

Andeid toodi lapsele.

Millega oled sa nõdrust kinnitanud ja selle läbi kasvatanud Issanda tundmist möödunud pühadega? Hoidku Jumal sind kurja eest. Kui ka minna teist teed — ometi omale maale.

## Ametis.

Seepärast et meil niisugune amet on, nõnda kui meie peale on armu heidetud, ei tüdi meie mitte ära.

2. Kor. r. 4, 1—6.

Keegi noor tütarlaps, kelle elu sarnanes patuse naise minevikule evangeeliumist, kes kord Jeesuse juurde tuli ja oma pisaraid ta jalgadele nuttis, oli olnud mitmesugustes parandus- ja hooldamisasutustes, kuid ilma vähemagi tulemuseta.

Ikka jälle läks ta tagasi oma patuteele.

Siiski otsustasid mõned kristlikud õed tema eest hoolitseda ja veel korraks ta viia hoolekande kätte. Temalt nõusoleku üle järele pärides vastas tema: „Kõik teie armastus minu kallal on asjata vaev, sest ma ei näe seda teie elus, mida ma mujal leidnud.

Siin linnas on keegi vaene pesunaine. Iga kord, kui ma temaga kokku saan, olen ma võidetud.

Tema palgest paistab midagi hoopis teist kui teie omadest.

Tahate teie mulle veel midagi head teha, siis toimetage mind selle inimese juurde — tema kaudu võib Jumal mind veel üksi aidata.“

Vaene pesunaine otsiti üles. Ta oli nõus enese juurde võtma seda õnnetut, patust paelutud inimest.

Tal polnud enam kui kaks väikest armetut ruumi: ühes ta magas, teine oli pesuköök. Mida tegi ta?

Ta viis enda aseme toast pesukööki, oma hoolealusele seadis ta korda oma ainsa toa.

Ta püüdis seda nii koduseks muuta, kui tema vaesus seda lubas. Päeva otsa ta oli agaralt töö juures, õhtul ja hommikul luges ta oma külalisele mõne peatüki Piiblist ja nõtkutas põlvi Jumala ees. Ta ei jutlustanud palju, ometi paistis tema elus valgus.

Ei kestnud väga kaua, seal tuli ühel päeval see tütarlaps tema juurde ja palus, kas ta ei võiks veidi abiks olla pesu juures. Seda lubati.

Vaikne ja tasane pale ja ristiinimese kannatlik meel võitsid selle patuse täiesti.

See võis juhtuda keset tööd, et noor Jumala valgust Jeesuses Kristuses viimati näinud ja leidnud süda

haaras vaesel pesunaisel ümber kaela ja tunnistas õnelikuna: „Ma olen võidetud! Teie juurde tahan ma ikka jääda.“

Kus nõnda on teostunud Jumala sõna „saagu valgus!“ seal on sündinud uus inimene.

See uus inimene ei tüdi sama armu teistele tunnistamast, mis teda on päästnud patu ja hukatuse ohust.

Issand Jeesus Kristus on teinud ta oma teenriks, ja sulase ülilm rõõm on oma Issandat kuulutada.

Silmale võib kasvada kae ja võtta temalt nägemisvõime, nõnda katab uskmata meel kinni Jumala au Jeesuses Kristuses ja ka ristiinimeses.

Kes on kutset kuulnud,  
ameti vastu võtnud ja tulnud,  
see läheb kolmekuningast küll ära,  
aga temal on valgus ja ta ise on sära.

## Suuremat näha.

Vilippus leiab Natanaeli ja ütleb temale: Kellest Mooses on kirjutanud käsuraamatusse, ja prohvetid, teda oleme leidnud Jeesuses, Joosepi pojas Naatsaretist.

Joh. ev. 1, 44—52.

Ühe linna elanikud,  
naabruses kell' alevikud,  
leiavad siin Issanda,  
kuidas täna kuulnud sa.

Jeesus tahab ära minna. Enne, kui see teostub, leiab ta Vilippuse ja Natanael leiab tema.

Aeg kannab alati endas Jumala õnnistust, kui ei lasta teda kasuta mööduda.

Jeesus tahtis Kalileasse minna.

Kui kaua on olnud selles ajajärgus, milles meie elu kestab, tema lähedus meile tuntav ja meie süda lahti tema kutsele: käi minu järel!

Arva üles oma eluiga. On sul vähegi meelespidamist Jumala kutsumisele, siis ei võiks vist küll keegi ütelda, et tema elus puudub niisugune silmapilk, mida võiks mõista kaudseks Jumala kutsumiseks.

Paar päeva tagasi kurtis keegi vanake meelespidamisvõime suurest lõdvenemisest. Ta ütles: „Ütlen sõna, käänan end teisale ja — juba ei mäleta enam, mis see oli.“

Ometi hoiab see kõrgesse vanusesse jõudnud inimene hoolega oma Issandast kinni. Issand on kõik, mis jäänud ja jääb sellele vanakesele.

Et inimesed kaugenevad Jumalast ja jäävad võõraks tema teedele ja mõtetele, pole nende meelespidamisvõime nõdrus, vaid südame hangumine, s.o. suremine Issandale.

Täna satub sinu kätte Johannese evangeeliumi osa. On see leib, mis hinge söödab, või pead sa seda ainult väärtusetu raasukeseks, mille hoolimatult maha pühid — koertele?

Nemad saavad söönuks viimati neist raasukesist, sina jääd aga õndsusest ilma.

Need esimesed kolm on Kalilea rahvas. Ühe küla rahvana tunnevad üksteist siin jumalateenistusel mitmed.

Ühest kannust võsusime,  
seiskem ka üksteise eest.

Ühe küla rahvas, kes nii hästi tunneb häda ja head, millest sinu naaber, ta esivanemad ja lapsed pidanud läbi käima — jäta praeguseks kõik muu kõrvale ja küsi: on meist ka sama nähtud, millest rõõmu tunneb evangeelium — üks aitab ja kutsub teist Issanda juurde?

Jeesus kutsub veel, enne kui ta ära läheb.

Nii kaua, kui on veel kedagi, keda kutsuda, hüüab Issand: „käi minu järel!“

Ära vabanda end sellega, nagu ei mahuks kõik sinna. Hulga suurenedes jäävat ju viimased ometi väga kaugemale kutsujast. Ära vaata seekord kaugemale kui omaküla rahvale. Kes ja kus on seal see, keda Issand on kutsunud?

Oled sina see? Nõnda võiksin nimepidi küsida mitmeid, sest oleme küllalt tuttavaks saanud üksteisele aastate jooksul.

Vilippus — tähendab „hobusesõber“. Armas nimi maises elus. Kes on inimesele maal truum avitaja tööraskustes kui loom.

See nimi ei ole sisu poolest mingi piibellik, ta osutab igapäevase eluvalda töö ja raskustega.

Päris ilmalik nimi, on see vast iseloomustav ka mehele endale? Maailma süvenenud inimene.

Kuid maailmasse süvenenud inimene võib vägagi hästi süveneda Jeesuse kaudu Jumalasse.

See, kelle leidis Jeesus, leiab Natanaeli. Mida tema Jeesuse juurest saanud, seda tahab ta edasi anda teistele.

Nüüd on ootamise aeg lõppenud Jeesuses, Joosepi pojas Naatsaretist.

Kas tahtis Vilippus sellega nihutada oma leiu lähemale Natanaelile? Aga ta ei tea, et just nõnda kõnel-

des virgutab ta vastuseismist teises. Kaana, kust oli Natanael pärit, ja Naatsaret oli kaunis naabruses. Naabruse poole tahab Vilippus seda oma tuttavat juhatada, meest, kelle nimi tähendab „Jumala anne“.

Ometi inimene, kes kannab nime, mille tähendus on seoses Jumala teoga, on täis vastuseismist.

Õige vana on jutustus, et Natanael olevat kirjatundja olnud.

Kogu Vana Testamendis ei tule Naatsareti nime ette. Ühegi prohveti kuulutuses ei ole ta Messiaga kuidagi seoses.

Jeesuse päevist näeme Naatsareti elanikkude julmust, kui nad tahavad Jeesust alla kukutada oma linna mäelt.

Vähe usku leiab sealt Jeesus. Seal olevat palju segunemist olnud paganatega, mispärast juudid teda ka halvaks pannud ja põlanud.

„Tule ja vaata!“ Paremini ei saa ravida uskmatuse ja umbusu haigust, kui sarnase rohutähega — „tule ja vaata!“

Tule — kui sa ise näed ja üle elad, siis selgub sulle õieti, kas see on tõde, mida meie kuulutame ja kristlik kogudus usub.

Kellele Jeesus avab ta olemise, sellele muutub vastuseis võimatuks. Nägin hiljuti kellegi endise leeriõpilase kirja oma leeriõele — sõbrale.

Vana aasta viimastel tundidel on ta kirjutanud üksilduses, võõraste inimeste seas.

Mälestused olid rännanud kodukirikusse.

Kirjas oli avaldatud soovi, et Jumal uuel aastal ka temale annaks veidi õnne!

„Kust sa mind tunnend?“ küsib imetledes Natanael.

Ka tema elus oli olnud niisugune üksilduse vaikne tund.

Mis oli seal täitnud selle inimese hinge? Olid need vanad prohvetite kuulutused ajast, kus rahu toob vaikse õnneliku elu kõigile oma viigipuu varjus, nagu seda kuulutatakse Miika 4, 4 ja Sakaria 3, 10.

Kas Naatsaretist võib midagi head tulla? Halvaks pandud ja põlatud Jeesus Naatsaretist — seal saab ta ise juba sinuga kõnelema ja tema ise kõrvaldab sinu kahtlused.

„Juba ammu enne nägin ma sind!“ Issand on meid näinud kõikjal — ka kurja ja patu teel.

Vana lugu kõneleb: see olevat olnud Petlemma laste tapmise ajal, kus isa Natanaeli pannud viigipuu alla, seal olevat laps tähelepanematuks jäänud mõrtsukatele.

„Veel suuremat näha!“

Puu paistab enne silmi kui pöösas, pöösas enne kui madal sammal ta kõrval. Kes näeb Jeesuses, Joo-sepi pojas Jumala Poega?

Ka ristiinimesed jäävad siiski peatuma selle juures, mis vähem — nad näevad ainult inimest.

Selle põhjus peitub sügaval südame vastuseismises, sest muidu tuleb endal uueks inimeseks saada.

Seda on liig palju inimesele, ometi mitte sulle, selle evangeeliumi kuulajale praegu.

Suuremat näha, nii suurt näha, et lahtine taevas su kohal on ja Issanda Vaimu vägesid sealt näed endasse laskuvat ja enda palveid taevasse tõusvat.

Suuremat näha ja suuremat teha saab see, kes seda on üle elanud.

# Tarkusest.

Aga temast olete teie Kristuse Jeesuse sees, kes meile Jumalast on saanud tarkuseks ja õiguseks ja pühitsemiseks ja lunastamiseks.

1. Kor. r. 1, 26—31.

Möödunud nädala ühel päeval kutsuti kedagi tähtsat meest kuhugi kohaliku elu suursündmusele.

Mitu korda ütles kutsutav end ära temale kutsumisega pakutavast ülesandest, viimati kohandati võimalikult kõik tema kaastöök; kutsuti veel kord . . . ja kutse võeti nüüd vastu.

Kes iial kuulub ristirahva hulka, peab teadma, et ka tema on kutsutud.

Ma olen kutsutud! Mitte võõras ja üleliigne, vaid rõõmuga oodatud ja vastu võetud. See teadmine võib täna kaheteistkümnendal tunnil meid rõõmustada. Vaadake nüüd endile, teie kutsutud koosolijad. On meid palju, oleme meie tähtsad isikud, oleme meie targad, vägevad ja ei tea mida kõik liha poolest?

Harilik kogudus küla kirikus, võib lausuda möödamineja vaatleja, kes ise ei otsi osadust Issandaga ja kogudusega.

Mõni kirjamees võiks võtta kätte sule ja kirjutada sõnumi: rahvast käib vähe kirikus, enamikus naisterahvad, mehi on näha ainult üksikuid.

Sellega oleks lõpetatud olnud meie koguduse hinnang.

Liha poolest ei saa enam näha, selleks puudub loomulikul inimesel võimeid.

Jumala suurest armust antud võimetega mees kisub meid oma kuulutusega meiegi kutsumise juurde.

Seal tahetakse märku anda ka sulle ja mulle tarkusest, mille allikaks on Jumal.

Nähes kogudusi siin või mujal ärge olge arvustajad liha järele, et mitte üle hinnata seda, mis olemas.

Meie naaberkiriku pea oma sõnavõtus eesti kirikuõpetajate konverentsil ütles: „Meie arvukam evangeeliumi luteriusu kirik kannatab samu raskusi ja võitleb nendega ka luterlik kirik Eestis.

Uuspaganlus, perekonna pahed, enesetapmised laostavad usuelu. Meie lohusus on, et ka teil samad hädad valu teevad!“

Olgu vaevaks venna häda! Nii heliseb meie kiriku laulu salm. Võta teise inimese häda ja kannata palves Issanda ette, kelle juurde kõikide maade rahvaste teed kui niidid peavad kokku jooksuma.

Oh sa jõle! Jeesuse mäejutluses on see sõna surmavalt raske. Inimese suust tulles ja kaasinimesele langedes kurja südame väljendusena on ta võrdne mõrtsuka kirvehoobile.

Inimese suust voolab selle sõnaga südamekurjust, nagu sula ilmaga paisunud jõeveed.

Ütleb aga Jumal oma sõna kaudu meile nõnda, siis ei ole see patt, vaid parandus.

Rahustada võib esialgu kohkunud südametunnistust asjaolu, et kirjasõna ei ütle: „kes“, vaid „mis“.

Näiliselt on siin tegemist mingi elutu asjaga, mina olen aga elav inimene.

Maaailma ees jõle! Siin on olemas kindel side inimese südame mõtetega. Siin on võetud maailm, mitte puude ja kivide, vaid inimeste ja inimkonna arvamuste ja mõtete maailm. See on elav ja vahetpidamata tegevuses. Seal ta on ja hindab meidki meie ühises tulemises siia kotta ja neist järeldustest, mis kasvavad

kellegi elust tundide kaudu, kus Jeesuse valgus tervendavalt ja kosutades on paistnud.

Kui siin on Jumala sõnas kõnet tarkusest ja targast, siis kuulutab Paulus sellega tarkust, mis ikka Jumalast mööda viib ja tema ette ei jää seisma.

Võtame igapäevasest elust kõige lähema näite.

Olen tundnud ennast mõnegi korra häbistatult seisvat mõne lihtsa maamehe elutarkuse kõrval. Selle tarkuse oli ta pärinud ja kogunud oma elus.

Sama elu ja maa on ka mullegi koduks. See mees oli kogunud oma elutarkuse põlluvao vahelt ja mullapinnast, mitte mõnest raamatust.

Ometi selle tarkusega läheb see inimene Jumalast mööda.

Kõik paremad kogemused külvis ja kasutamises ei vii teda edasi ainsa sammu selle poole, kes kinkinud temale võimed nõnda mõista ja leida ja kes nad varjule pannud loodusesse.

Kõige suurem teadusmees, kes nõnda usaldab oma aju ja selle tööd, läheb suure rahuga mööda Jumalast, kes igavese elu armu ja täiusega (kas see pole alles suurus!) teda oma poole kutsub. Temale saab küll ajast, mis mullaks muutub — see on tema suurus.

Ei ole seda sõna kerge ütelda tänapäeva suurustele liha poolest.

Kuski haritlaste peres tõsisis keegi tähtis mees üles ja tunnistas: „mina olen sügav-usklik inimene!“ Ise punastas ta seejuures üleni. Mis oli selle põhjus? Oh, kui otsatu vahe on olemas usu ja usu vahel Issandasse Jeesusesse Kristusesse.

Paulus tunnistab Jumala teedest ja tarkusest. See on tarkus, mis viib Jumala juurde ja seda põlatud ja

halvakspandud Jeesuse Kristuse läbi, kes on Issand ja selleks ka jääb

Siin on see „jõle“ ja mis jõle on inimeste silmis: arm, mitte inimese tegu ja suurus, vägevus ja vaimukus.

Inimestele kuulutatakse nii palju armust, aga nad naeravad selle üle. Kui üteldakse: praegu on armuaeg, siis lausuvad nad pikema mõtlemiseta — see maailm kestab veel kaua pärast meid ja võib-olla temale ei tulegi otsa, ta on ise igavene.

Arm tegevat inimese viletsaks, orjaks, vajutab ta küüru. Selliseid inimesi maailm ei salli, mida rohkem aega edasi läheb, seda enam.

Läheme siiski edasi ja vaatleme veel seda „tarkuse“ teed.

Võib-olla, kahaneb sinugi silmas see suur tarkus igaveste asjade juures seal, kus inimesed oma käed küljest võtavad ja ütlevad: ei ole midagi teha!

Seal, kus suured ja vägevad abitult ainult seda tarkust omavad, et käsi sirutada nõutute poole ja nendele kisendavad „aidake!“, aga ükski ei suuda päästa surmast; — ja mõne tähtsuseta isiku vahel, kes võib selge teadvuse ja rahuga tunnistada: Rahuga lähen ma Issandaga pärima.

Maailma kurbloolus peitub selles, et ta oma tarkusega läheb Jumalast mööda.

Ära aga põlga tarku ka sarnaseidki. Võta sina vaikel palveteel neid endaga kaasa. Palve ja eestpalve väe eest ei saa kõrvale minna ka kõige ägedam Jumala vastane.

Ma kiitlen ükspäinis neist veriseist haavust.

Tema kannatuste vili on meie lunastus.

Kuulsin kedagi ütlevat: ta olevat omal ajal kin-  
kinud oma kogudusele 10.000 rubla. Kaunis annetus . . .  
Aga ma jätsin ütlemata, et mul on kodus olemas aja-  
kirju, mille üksikule numbrile on märgitud ta hind  
500.000 marka.

Paberil on mitmesugused väärtused olnud, ka neil,  
mis kord kulla küljest käiku läinud.

On ristiinimesel millegi üle kiidelda, siis selle üle,  
et Jumal nii õieti ja lihtsalt on lahendanud ja korda  
saatnud lunastuse.

## Hinnangust, mis tuleb ristirahva suust.

Minu vennad, meie au Issanda Jee-  
suse Kristuse usk olgu teil nõnda, et  
teie ühest inimesest ei pea enam lugu  
kui teisest. Jak. 2, 1—5.

Hindamiseks on vaja asjatundjaid. Tähtsamate  
asjade juures on neid mitu. Täna on meil tegemist  
erilise suurusega: ristiinimese hinnanguga ja kohaks  
sellele koguduse koda. See hinnang peab saama raa-  
miks au Issanda Jeesuse Kristuse isikule.

Kuidas kõlbab see sinna?

Mis ei kõlba, heidetakse kõlbmatuna kõrvale.

Vaevalt teavad paljud meie koguduse liikmed, et  
meie kiriku altar ei ole veel valmis.

Kivist altari raam on valmis, aga Kristuse pildile  
ristil keset altarit pidid paremal ja pahemal pool selt-  
sima kaks teist pilti. Kuna seda ei suudetud, siis vär-  
viti nende piltide asemel mustaks ja kirjutati niisu-  
gustele laudadele kuldkirjaga piiblisalme.

Ka keskmine altari-pilt ei olevat õieti, nii arvas kiriku värvimise asjatundja: all olevat temal inetu liist, mis tuleks kõrvaldada ja ülevalt tühik täita, et kõik kooskõlastuks.

Ometi on see altar seisnud juba 1831. aastast saadik, s o. tulekahjust saadik. Vana kirikukroonika ütleb, et uus kirik peale tulekahju ei olevat enam nii ilus kui vana seda olnud.

Kas ei ole meie siin kuulutusest kõrvale kaldunud?

Sa näed seda — see on nõnda. Kui veel edasi minna, saaks jutlusest mõni ajalooline ülevaade meie kiriku minevikust.

Meil on aga vaja Jumala tundmist, ja meilt enestelt nõuab see Jumal kindlust.

Seda vara on tema lubanud kinkida meile oma pühaduses.

Kõrvalekaldumine algab ikka tähelepanematult.

Mida kaugemale seda joont pidi minna, seda kaugemale eemaldutakse endisest suunast. Alguses vaid väike kallak kõrvale, viimati ei tea kus. Jälgi seda mõnel teelahkmel.

Ebamäärast ega ebatäpset ei ole sõnades „meie au Issanda Jeesuse Kristuse usk!“

Au Issand Jeesus Kristus — selle ümber kõik — meiegi kogudus ja meie ise selles koguduses.

Nagu ristilöödu kaju asetseb keset altarit, nõnda ka au Issand, Jeesus, Lunastaja, Jumala au paremal käel on kõige keskuseks.

Täpne algus võib ometi sind väikese kõrvalekaldumise tõttu temast mööda viia.

Kui täpselt oskad ja tahad sa hinnata? Teisi inimesi arvatavasti meeeldi, aga siis ei tohi ka ennast unustada.

Hindad sa teisi, mõistad ühtlasi iseenda peale kohut, sest sa ilmutad võimet vaadelda, hinnata ja järeldusi teha; sa ei ole pimedusega löödud. Hinnang võtab alati mingi lähtekoha aluseks.

Väline inimene ja väline külg on meile lähem. Näeme seda välimuses, riietuses, käitumises.

Enne, kui seda ise õieti oleme suutnud jälgida, on juba valmis teatud otsus teise inimese kohta.

On nüüd Kristuse isik selleks keskuseks, mille ümber asetseb raamina tema kogudus ja tuleb ütelda, kuidas see raam sinna kõlbab ja kuidas sina ise sinna kõlbad — mida siis otsustad?

Välimus on petlik! Nii tuleb maailma tarkus ja hoiatab sind, kes sa pead olema sealt, mis ei ole olnud ega ole siit maailmast.

Asjatundja hinnangu tahad sa anda. Sa pead siis Kristuse asja tundma, s. o. usku, mis sind ühendab teistega ja isekeskis koguduses ja ka koguduse elu hallika, Issandaga.

Välimuse petlikkusest meenub elamus Maailmasõja päevilt.

Tuli uus ülem. Naeratades astus see nägus ja noor mees esimesel päeval meie ette.

Pea selgus aga, milline vihane ja ussitaoline iseloom peitus selle naeratuse taga.

Kui sa nüüd kõneled usust ja au Issandast Jeesusest Kristusest, kuidas arvad hakkama saada hinnanguga? Kirikus paistab küll, nagu kaoksid kõik vahed, mis tõmbab igapäevane elu. See ongi õige mõõdupuu.

Ega keegi pole teine kirikus, kui igapäevases elus.

Ristiinimesel ei saa olla mitu kuube, mida saaks nimetada usueluks. Usuelu on ainus kuub, mida kõik kannavad kirikus ja mujal.

Mis on minu väärtus?

Vaadake endale . . . Mis maksab see kuub sinu seljas siin, mis maksab see pealisriie, mis sind kaitseb külma eest? Kui palju on sul raha kaasas?

Kui suur on selle välise väärtuse üldsumma?

Astu sellega Jumala ette ja ütle — minu väärtus on nii suur!

Oled sa valmis selle summa eest ennast ära andma, s. o. seda elu endalt laskma võtta, milles sa praegu end elava inimesena tunnend?

Arvatavasti küll mitte.

Tegelik väärtus on mujal. Mitte rikkuses ja vaesuses, tähtsuses ja tähtsusetuses. Kellel ei ole Jumalat ega Jeesust Kristust, nende hinnang iseenesest on väga madal.

Sa ei nõustu. Aga ometi annad sa kõik ära ka keset külma talve, kui sinu ees on valik: kas elu või vara.

Siin leiame selle väärtuse, mille Jumal on andnud ja alati näeb ükskõik kui mustades kätes. Elu väärtus — Jumala ande väärtus.

Selle järele hindab Jumal sind, inimene. Kuivõrd Jeesus, au Issand meid elustab. Rikkad ja vaesed, need jäävad, kui kõik teised suurused ja maised auastmed kaovad.

Jumala juures käib hinnang mitte kulla ja hõbeda kaudu, mida omame või kanname, mitte riidetuse järele, mis kedagi ehib, vaid sinu läheduse või kauguse järele tema Pojast Jeesusest Kristusest.

Siin pöörduvad mõõdupuud tõesti maise arusaamise järele pea peale: kes rikas — osutub järsku nii vaeseks ja kes vaene — osutub nii rikkaks, et ei suuda seda ära arvata: rikas usus kuningriigi pärijana.

See on tõotatud, kui sa Jumalat armastad.

Jumala armastus annab sulle õige mõõdupuu ja asjatundlikkuse.

Sinu süda on nende poolt, kes usuvad Issanda Jeesus Kristuse sisse, ja sa suudad nende eest paluda, kes teda veel vihkavad ja sind ühes temaga, sest sina oled neile naelaks silmas. See näitab neile ikka, et nende otsused ei ole õiged ega lõplikud.

ARH

A-13033 i

Hind 75 senti